

Psihologinja Odgojnog zavoda u Turopolju: "Kad se osjećaju zanemarenima ili nevidljivima, neka djeca mogu početi isprobavati granice"

"Kako popraviti sustav za popravljjanje – maloljetni delinkventi između hormona i rešetaka"

ANA TENŽERA / Foto: Pexels, privatni album – Nedjelja, 22.09.2024, 19:07

Viša stručna savjetnica za tretman, odnosno psihologinja Odgojnog zavoda u Turopolju je prof. psihologije **Bernardica Franjić - Nađ**. I ne, nije ni supruga ni sestra ravnatelja Franjića – samo se isto prezivaju, pa se nerijetko i šale na račun toga kad „maloljetničko breme“ postane preteško za nositi. U Zavodu se bavi psihodijagnostičkim i psihološkim tretmanima, poput psihološkog savjetovanja, treninga osnaživanja te psihoterapijom. No, ne staje tu; radi poslove za službenike cijelog zatvorskog sustava i probacije; naime, predavačica je psihološke grupe predmeta u Centru za izobrazbu službenika, psihološke krizne intervencije te vodi tečajeve jačanja otpornosti na stres.

Djeca u Zavodu prošla su i Centar za socijalnu skrb. Što je češći slučaj – da je dijete razlog što je obitelj završila pod nadzorom Centra ili je obitelj problematična te je Centar morao postupati radi obitelji?

Oba scenarija su moguća, a često je situacija kompleksna i ne može se jednostavno svesti na jedan ili drugi uzrok. U praksi je najčešće prisutna kombinacija oba faktora, a Centar za socijalnu skrb je nadležan za procjenu kojom se utvrđuju uzroci problema i nadležan je za odgovarajuću podršku obitelji i djetetu. Značajni čimbenici u etiologiji maloljetničke delinkvencije su disfunkcionalnosti obitelji i utjecaj delinkventnih vršnjaka, ali njihova važnost može varirati ovisno o individualnim okolnostima svakog maloljetnika. Nema jednostavnog odgovora na pitanje što je češće, jer je svaki slučaj različit i složen.

U nekim slučajevima, dijete može biti uključeno u delinkventno ponašanje zbog problema unutar obitelji. To može uključivati nedostatak adekvatne roditeljske skrbi i roditeljskih vještina, zanemarivanje, zlostavljanje, nasilje, ovisnost, financijske poteškoće ili probleme mentalnog zdravlja unutar obitelji. Takva primarna okolina može dovesti do emocionalnih poteškoća kod

djeteta, što se može manifestirati kao problematično ponašanje. Nedostatak emocionalne podrške i topline unutar obitelji može dovesti do osjećaja odbačenosti, nesigurnosti i emocionalne nestabilnosti kod djeteta te potaknuti dijete na traženje alternativnih načina zadovoljavanja emocionalnih potreba, uključujući i delinkventno ponašanje. Kada je u obitelji prisutno zlostavljanje i zanemarivanje djeteta, bilo fizičko, emocionalno ili seksualno, to je traumatsko iskustvo i može imati dugoročne negativne posljedice na razvoj djeteta, uključujući rizik od razvoja delinkventnog ponašanja kao oblika reakcije na traumu. Nedostatak jasnih granica, pravila i strukture u obitelji može rezultirati nedostatkom discipliniranosti i odgovornosti kod djeteta, što pridonosi osjećaju dezorijentiranosti i nedostatku smjernica, i to može potaknuti delinkventno ponašanje kao način traženja granica. Obiteljski sukobi, raspad braka, nasilje među roditeljima ili drugi oblici obiteljskog stresa mogu izazvati emocionalnu traumu i nesigurnost kod djece što povećava rizik od razvoja delinkventnog ponašanja kao načina suočavanja s traumom i stresom. Nedostatak roditeljskog nadzora i podrške može rezultirati nedostatkom smjernica za dijete i može pridonijeti osjećaju izoliranosti, a sve to može potaknuti delinkventno ponašanje kao način traženja pažnje ili povezanosti. Ovisnost jednog ili oba roditelja može stvoriti disfunkcionalno okruženje u obitelji, koje može utjecati na emocionalnu stabilnost i dobrobit djeteta. Djeca koja su izložena ovisnosti u obitelji imaju povećan rizik od razvoja delinkventnog ponašanja kao načina suočavanja s traumom i stresom.

Funkcionalne obitelji obično pružaju pozitivne modele ponašanja i, općenito, manje su sklone razvoju delinkventnog ponašanja kod djece u usporedbi s disfunkcionalnim obiteljima, međutim, mogu postojati neki čimbenici koji mogu pridonijeti pojavi delinkventnog ponašanja kod maloljetnika čak i u funkcionalnim obiteljima. Može se raditi o izloženosti vanjskim utjecajima koji promiču delinkventno ponašanje, poput medija, vršnjačke grupe ili susjedstva, pri čemu utjecaj obitelji može biti nadmašen utjecajem tih vanjskih faktora.

Bez obzira na funkcionalnost obitelji, razvojna faza adolescencije je razdoblje intenzivnih fizičkih, emocionalnih i društvenih promjena u kojoj mladi mogu eksperimentirati s različitim oblicima ponašanja kako bi istražili svoj identitet, što u nekim slučajevima može uključivati i eksperimentiranje s delinkventnim ponašanjem. Iako obitelj može biti funkcionalna, prisutnost određenih rizičnih faktora, poput ovisnosti u obitelji, mentalnih poremećaja, ekonomskih problema ili stresnih životnih događaja, može povećati vjerojatnost pojave delinkventnog ponašanja kod djeteta. Nadalje, iako obitelj može biti funkcionalna u smislu stabilnih odnosa i podrške, nedostatak jasnih granica i pravila te nadzora i supervizije nad aktivnostima djeteta može omogućiti priliku za uključivanje u delinkventno ponašanje.

Delinkventno dijete može prouzročiti poteškoće svojoj obitelji na različite načine. Delinkventno ponašanje djeteta može izazvati veliki emocionalni stres i tjeskobu u obitelji. Roditelji mogu osjećati krivnju, sram, bespomoćnost ili ljutnju zbog ponašanja svog djeteta, što može dovesti do konflikata unutar obitelji. Troškovi povezani s delinkventnim ponašanjem djeteta, poput pravnih troškova, štete ili kazni, mogu predstavljati financijski teret za obitelj. Delinkventno ponašanje djeteta može dovesti do stigmatizacije i izolacije obitelji u zajednici. Roditelji se možda osjećaju sramotno ili stigmatizirano zbog ponašanja svog djeteta, što može dovesti do povlačenja iz društvenih aktivnosti, a time i do gubitka podrške. Stalni stres povezan s delinkventnim ponašanjem djeteta može dovesti do povećanih sukoba i napetosti unutar obitelji te utječe na zdravlje roditelja i drugih članova obitelji. Roditelji se možda sukobljavaju oko strategija upravljanja ponašanjem djeteta ili osjećaju napetost i nelagodu u svakodnevnoj interakciji, a posljedice roditeljskog stresa mogu uključivati somatske probleme poput povišenog krvnog tlaka ili problema sa spavanjem, ali i emocionalne probleme poput anksioznosti ili depresije.

Kako izgledaju posjeti roditelja – ima li više želje za ponovnim ujedinjenjem obitelji ili kaosa za kojeg predviđate da će opet loše završiti po dijete, te kako pokušavate pomoći takvim obiteljima?

Posjeta maloljetnom delinkventu u odgojnoj ustanovi može pokrenuti različite osjećaje i želje kod članova obitelji. Neki mogu osjećati želju za ponovnim ujedinjenjem obitelji i nadati se pozitivnim promjenama, dok drugi mogu osjećati zabrinutost zbog mogućnosti da povratak u obitelj završi

kaotično ili negativno za dijete. Razlozi za ove različite reakcije mogu biti raznoliki, uključujući povijest obiteljskih odnosa i spremnost obitelji za ponovno ujedinjenje.

Kako bi se pomoglo takvim obiteljima, ključno je pružiti podršku koja je prilagođena njihovim specifičnim potrebama, što je u nadležnosti Zavoda za socijalni rad čiji tim, koji uključuje različite stručnjake poput socijalnih radnika, psihologa, socijalnih pedagoga, pravnika i drugih, može pružiti cjelovitu podršku i resurse obitelji. Zavod za socijalni rad najprije provodi temeljitu procjenu spremnosti obitelji za prihvrat maloljetnika. U svrhu povećanja te spremnosti odnosno funkcionalnosti obitelji, Zavod za socijalni rad tijekom boravka maloljetnika u odgojnoj ustanovi, pruža stručnu pomoć obitelji kroz podršku i edukaciju obitelji o važnosti promjene ponašanja, razumijevanju i rješavanju konflikata, razvoju zdrave obiteljske dinamike, adekvatnih odgojnih postupaka i roditeljskih vještina. Zavod za socijalni rad je također nadležan za kontinuirano praćenje i podršku obitelji i maloljetnika nakon njegovog izlaska iz odgojne ustanove. Međutim, ako procjena pokaže da obitelj trenutno nije spremna za prihvrat maloljetnika po izlasku iz odgojne ustanove, Zavod za socijalni rad treba istražiti i pružiti alternativne opcije skrbi za maloljetnika koje mogu osigurati sigurno i podržavajuće okruženje.

Kolika je važnost majke kod maloljetnog delinkventa?

Prije svega, važno je napomenuti da je delinkventno ponašanje kod maloljetnika rezultat složenog skupa faktora koji uključuju genetske, biološke, psihološke, obiteljske, društvene i ekonomske čimbenike. Stoga je važno sagledati širu sliku i imati u vidu sve relevantne čimbenike kada promatramo važnost majke u kontekstu delinkventnog ponašanja maloljetnika. Općenito, roditeljsko ponašanje je značajno povezano s psihosocijalnom prilagodbom djeteta, a ovisno o kvaliteti, može biti značajan zaštitni, ali i rizični faktor za nastanak psihičkih problema i pojave delinkventnog ponašanja. Majka obično igra ključnu ulogu u razvoju djeteta, ali isto tako je važna i uloga oca, obitelji, okoline i društvenih faktora.

U ranoj dobi djeteta, majka značajno utječe na njegov emocionalni, socijalni i kognitivni razvoj. Kvaliteta odnosa majke s djetetom utječe na formiranje njegovih vrijednosti, empatije i samopouzdanja. Majka ima ulogu u discipliniranju, odnosno, nadzoru ponašanja djeteta i postavljanju granica. Nedostatak adekvatnog nadzora ili nedostatak pažnje može pridonijeti razvoju delinkventnog ponašanja. Majka može pružiti emocionalnu podršku i stabilnost djetetu, što može smanjiti rizik pojave problema u ponašanju. Nedostatak podrške ili prisustvo emocionalnih problema kod majke može povećati rizik od delinkventnog ponašanja kod djeteta.

Majka je model ponašanja za svoje dijete - njezini postupci, vrijednosti i način komunikacije mogu utjecati na ponašanje i stavove djeteta. Konačno, majka može biti ključni sudionik u prevenciji i intervenciji kod delinkventnog ponašanja djeteta kroz kvalitetno aktivno sudjelovanje u djetetovom životu, kroz suradnju s odgovarajućim institucijama te pružanju podrške u traženju pomoći.

Jeste li primijetili razliku u ponašanju i rehabilitaciji između onih štićenika koji imaju snažniju podršku majke odnosno kod onih kod kojih takva podrška nedostaje?

Da. Maloljetni delinkventi koji imaju snažnu podršku majke obično pokazuju manje agresivnog ponašanja, bolje socijalne vještine i veću emocionalnu stabilnost u usporedbi s onima koji nemaju kvalitetnu podršku majke. Majčina podrška može pružiti osjećaj sigurnosti i emocionalnu stabilnost koja može smanjiti rizik od daljnjeg delinkventnog ponašanja. Maloljetni delinkventi koji imaju podršku majke često imaju bolje izgleda za uspješnu rehabilitaciju, jer majka može biti ključni sudionik u procesu rehabilitacije pružajući emocionalnu podršku, potičući pozitivno ponašanje i surađujući s relevantnim autoritetima i stručnjacima, čime se smanjuje rizik od povratka u delinkventno ponašanje. Majka može pomoći u stvaranju poticajnog okruženja kod kuće, poticanju konstruktivnih aktivnosti i razvoju pozitivnih odnosa koji su ključni za prevenciju recidiva. Majka ima značajnu ulogu u razvoju socijalnih vještina ključnih za uspješno integriranje u društvo i izbjegavanje delinkventnog ponašanja, kroz podršku u učenju komunikacijskih vještina, posebno vještina rješavanja konflikata te kroz razvijanje empatije, čime maloljetni delinkventi mogu bolje savladati izazove svakodnevnog života.

Ukratko, prisutnost snažne podrške majke može imati pozitivan utjecaj na ponašanje i rehabilitaciju maloljetnih delinkvenata, dok nedostatak te podrške može otežati proces rehabilitacije i povećati rizik od daljnjeg delinkventnog ponašanja.

Međutim, ponekad utjecaj majke ide u smjeru veće ranjivosti djeteta, odnosno, važno je i koliko je i majka sama žrtva, koliko je sklona delinkventnom ponašanju, ima li poteškoće mentalnog zdravlja te dobiva li i sama odgovarajuću podršku.

Isto pitanje – samo u ovom slučaju podrška oca, koliki je utjecaj brige ili nebrige očeva mladih ljudi koji se nalaze u Odgojnom zavodu?

Utjecaj podrške oca ili brige o njihovom ponašanju na maloljetne delinkvente tijekom njihovog boravka u odgojnoj ustanovi također može biti značajan, ali to može varirati ovisno o mnogim čimbenicima, uključujući prirodu odnosa djeteta s ocem prije boravka u ustanovi, kvalitetu podrške koju otac pruža i općenito važnost očinske figure u životu djeteta. Prisutnost očeve emocionalne podrške pruža osjećaj sigurnosti, podrške i pripadnosti, što može biti posebno važno u stresnim situacijama poput boravka u odgojnoj ustanovi. Otac je važan model ponašanja i svojim postupcima, vrijednostima i načinom komunikacije može utjecati na ponašanje i stavove djeteta i tijekom boravka u odgojnoj ustanovi. Otac svojom prisutnošću i brigom također može motivirati dijete za suradnju s autoritetima i poštivanje pravila, što je važno za promjenu ponašanja i prevenciju povrata.

S druge strane, nedostatak podrške ili brige oca može imati negativan utjecaj na maloljetne delinkvente. Nedostatak podrške oca može dovesti do emocionalne praznine i osjećaja napuštenosti, što može otežati proces rehabilitacije i prilagodbe na boravak u odgojnoj ustanovi. Nadalje, bez prisutnosti očinske figure kao pozitivnog uzora, dijete ima manje pozitivnih modela ponašanja i vrijednosti koje bi trebalo slijediti. Nedostatak prikladne podrške oca otežava proces rehabilitacije djeteta, jer mu nedostaje važna podrška i motivacija koja bi mu mogla pomoći u prevladavanju izazova tijekom boravka u odgojnoj ustanovi.

Obzirom na to da su očevi uzori i modeli, utjecaj oca može biti i nepovoljan za maloljetnika kada se radi o ocu koji je znatnije kriminaliziran ili ima poteškoće mentalnog zdravlja i ovisnosti.

Primjećujete li ponekad, da se nekom djetetu doma i u školi pridavalo malo više pažnje, uopće ne bi završilo u Zavodu, točnije da je na njegovu „svoje glavost“ okolina neadekvatno reagirala, što je naposljetku kulminiralo i dijete je „eksploziralo“, i napravilo nešto kažnjivo iz prkosa. Jeste li imali takav slučaj?

Da, bilo je takvih slučajeva. Ponekad djeca koja se osjećaju zapostavljeno kod kuće ili u školi mogu razviti problematično ponašanje kao način privlačenja pažnje ili izražavanja svoje frustracije. Ovo se češće događa ako dijete ima poteškoće s prepoznavanjem i izražavanjem svojih osjećaja i ako ne dobiva podršku i pažnju koja mu je potrebna. Kad se osjećaju zanemarenima ili nevidljivima, neka djeca mogu početi isprobavati granice i tražiti pažnju neprihvatljivim ponašanjem, kojim zapravo pokazuje svoju frustraciju i traži pomoć na način koji može biti vrlo izazovan za okolinu.

Koliki je problem ADHD-a (tj. poremećaja koncentracije) i nedostatak razumijevanja od strane školskog sustava koji takvu djecu gotovo tjera u devijantno ponašanje?

ADHD (poremećaj pažnje s hiperaktivnošću) može imati značajan utjecaj na ponašanje i uspjeh u školi, što može doprinijeti razvoju delinkventnog ponašanja kod maloljetnika. Osobno smatram da se u školskom sustavu u današnje vrijeme itekako dobro prepoznaju poteškoće koje mogu proizaći iz ADHD-a te da se učenicima pruža podrška kroz individualizirani pristup i kroz podršku školskih psihologa.

Djeca s kojom radite su „obilježena“, bilo to zbog svojih (ne)djela ili drugih razloga zbog kojih su završila u zavodu. Društvo je nažalost takvo da se taj žig ne ispire izlaskom iz zavoda te da će ih pratiti, ljudi će ih, kao bivše maloljetne delinkvente, najčešće „strpati u kućicu“. Kako ih učite da se nose s takvom situacijom?

Poučavanje maloljetnih delinkvenata kako se nositi sa stigmom nakon izlaska iz odgojne ustanove ključno je za njihovu uspješnu resocijalizaciju i reintegraciju u društvo. Maloljetnicima je važno pojasniti što je stigma i kako može utjecati na njihovo samopoštovanje, odnose s drugima i prilike za zapošljavanje ili obrazovanje. Podrška jačanju samopoštovanja i samopouzdanja ključna je za suočavanje sa stigmom, a uključuje rad na postavljanju ciljeva, prepoznavanju vlastitih snaga i postignuća te razvoj pozitivnog identiteta. Nadalje, maloljetnike učimo strategijama suočavanja kao što su pozitivno razmišljanje, traženje podrške od pouzdanih osoba, tehnike opuštanja i druge vještine za upravljanje stresom.

Jako je važno osigurati da maloljetni delinkventi imaju podršku nakon izlaska iz odgojne ustanove. To je u nadležnosti Zavoda za socijalnu skrb, a može uključivati mentorstvo, savjetovanje, pristup obrazovnim programima i zanimanjima, kao i podršku obitelji i zajednice. Bitna je i edukacija zajednice kroz programe edukacije i osvještavanja kako bi se promijenili negativni stavovi prema bivšim delinkventima te promovirala prihvaćajuća i podržavajuća kultura. Na ovaj način, maloljetni delinkventi mogu naučiti kako se nositi sa stigmom i izgraditi uspješniju budućnost nakon izlaska iz odgojne ustanove. Važno je pružiti im podršku, razumijevanje i resurse kako bi se uspješno integrirali u društvo.

Kako se nosite s agresijom?

Primjenjujem strategije psihološke struke i otkako radim u Odgojnom zavodu, osobno nisam bila izložena ni jednom obliku agresije. Važno je prevenirati pojavu agresivnih ponašanja, pri čemu je bitno da provodim procjenu rizika kako bismo svi razumjeli uzroke agresije i identificirali potencijalne opasnosti za pojedinca i okolinu te mogli izabrati odgovarajuće intervencije. U komunikaciji s maloljetnicima svjesna sam vlastitih emocija i mogu ih regulirati u stresnim situacijama zadržavajući smirenost i suzdržanost što pridonosi smanjenju mogućnosti eskalacije agresije. Uvijek se trudim razumjeti uzroke agresivnog ponašanja maloljetnika (pri čemu i suradnicima naglašavam da između razumijevanja i opravdavanja i/ili odobravanja nipošto ne stoji znak jednakosti). Naime, agresija ponekad može biti rezultat frustracije, straha, tuge ili drugih dubljih problema, i onda pokazivanje razumijevanja itekako može pomoći u smirivanju situacije i otvoriti put za rješavanje problema.

Kroz posebne programe te individualno savjetovanje i psihoterapiju pomažem maloljetnicima prepoznati vlastite obrasce problematičnog ponašanja, proširiti repertoar prihvatljivih asertivnih ponašanja za zamjenu agresivnim, razviti vještine suočavanja s frustracijom, ljutnjom, strahom i tugom, odnosno, stanjima i osjećajima koji mogu biti povezani s agresivnim ponašanjem. U komunikaciji s maloljetnicima postavljam jasne granice i podsjećam na pravila te im pomažem da razviju alternative agresivnom ponašanju kroz individualni i grupni rad, koji uključuje učenje vještina upravljanja stresom, komunikacijskih vještina, vještina rješavanje sukoba i druge strategije za izražavanje svojih osjećaja na zdrav način. Primjenjujem tehnike medijacije u maloljetničkim sukobima.

Suradujem s odgojiteljima, jer je istosmjernost utjecaja važna u preveniranju agresije, odnosno, sprječavanju eskalacije u situacijama u kojima je već započelo agresivno ponašanje. Timski pristup omogućuje bolje razumijevanje situacije i pružanje podrške kako maloljetnom delinkventu tako i odgojiteljima. Svakako je važno naglasiti da je prioritet osiguranje sigurnosti svih uključenih osoba u situacijama gdje je već došlo do agresivnog ponašanja maloljetnika. To može uključivati fizičko udaljšavanje iz agresivne situacije i pozivanje dodatne podrške, ako je potrebno.

Vrlo je mali broj maloljetnika koji dolaze na izvršavanje odgojne mjere zbog nekog seksualnog prijestupa, a kakva je situacija u Zavodu? Jeste li imali takvih slučajeva?

Tijekom izvršavanja odgojne mjere, otkako ja radim u Odgojnom zavodu, bio je jedan pokušaj takvog ponašanja između maloljetnika, koji je na odgovarajući način procesuiran.

Općenito, seksualno nasilje se pojavljuje u odgojnim domovima uslijed nedostatka nadzora i sigurnosti, što u Odgojnom zavodu nije slučaj, jer se velika pažnja posvećuje brižnom nadzoru maloljetnika, ali i davanju prostora za obraćanje za pomoć službenim osobama u bilo kojem

trenutku. Posebnu pažnju posvećujemo maloljetnicima, kojih je srećom mali broj, koji su prije dolaska u Odgojni zavod bili izloženi seksualnom nasilju, jer mogu biti osjetljiviji na daljnje zlostavljanje. Jedan od oblika brige je i smještaj u prostoriju za ranjive.

Što je sa štíćenicima koji imaju neku dijagnozu (ovisnost, poremećaj, psihičku bolest koja zahtjeva i farmakološku terapiju)?

Postupanje s maloljetnicima koji imaju poteškoće mentalnog zdravlja zahtijeva integrirani pristup koji uključuje medicinsku, psihološku i socijalnu podršku. Maloljetnici koji imaju izrečenu sigurnosnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti, mjeru psihosocijalnog tretmana, mjeru psihijatrijskog liječenja ili posebnu obvezu liječenja ovisnosti, uključeni su u redovite preglede psihijatra, subspecijalista dječje i adolescentne psihijatrije, a u zavodu u tretman ovisnika o drogama – PORTOs koji vodim te individualno savjetovanje i psihoterapiju. Za psihofarmakološku terapiju je nadležan liječnik psihijatar. U Odgojnom zavodu se ne propisuje supstitucijska terapija (Subutex), međutim, maloljetnici koji su u tretmanu psihijatra subspecijalista dječje i adolescentne psihijatrije imaju propisanu psihofarmakološku terapiju. Dio njih terapiju dobiva i zbog poteškoća povezanih sa zluporabom droge, međutim, ne radi se o supstitucijskoj terapiji.

Inače, psihofarmakološka podrška igra važnu ulogu u liječenju adolescentne zluporabe droga i obično se koristi kao dio sveobuhvatnog tretmana koji uključuje i terapiju, edukaciju te podršku obitelji. Adolescenti koji zloupotrebljavaju droge često imaju i druge poteškoće psihičkog zdravlja, poput depresije, anksioznosti ili poremećaja ponašanja, pa su i lijekovi koji se koriste za liječenje tih stanja važni u cjelokupnom tretmanu. U nekim slučajevima, lijekovi se mogu koristiti kako bi se poboljšala funkcionalnost adolescenata u svakodnevnom životu, poput povećanja koncentracije ili smanjenja impulzivnosti. Ponavljam, važno je naglasiti da se farmakoterapija ne smatra samostalnim tretmanom za adolescentnu zluporabu droga, već je dio sveobuhvatnog plana liječenja koji uključuje terapiju, podršku obitelji, edukaciju i druge intervencije.

PORTOs je relativno nov tretman u borbi protiv ovisnosti. Od čega se sastoji?

PORTOs (Program prevencije ovisničkog recidiva treningom i osnaživanjem) ne uključuje psihofarmakološku terapiju, ali, kako sam gore objasnila, većina polaznika paralelno s PORTOs-om ima propisanu terapiju. PORTOs je intenzivni program psihosocijalnog tretmana, koji je izrađen u suradnji Središnjeg ureda Uprave za zatvorski sustav i Odsjeka za kriminologiju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta. Program je usklađen sa *Smjernicama za psihosocijalni tretman ovisnika o drogama u zdravstvenom, socijalnom i zatvorskom sustavu*.

Temelji se na kognitivno - bihevioralnom pristupu i sadrži strategije prevencije recidiva, a provodi se primarno kroz grupni rad. Strukturiran je na određeni broj radionica koje tematski pokrivaju kriminogene rizike i potrebe ovisnika o drogama, osvješćivanje kapaciteta za promjenu, podršku promišljanju o rizicima nastavka ovisničkog životnog stila, odnosno, dobrobitima zdravog životnog stila, osvješćivanje snaga i prijetnji uspostavljanju i očuvanju zdravog životnog stila, razvijanje otpornosti na utjecaj vršnjačkih grupa koje zlorabe drogu, razvoj strategija suočavanja sa stresom, frustracijom i žudnjom, osvješćivanje životnih vrijednosti i prioriteta, razvoj mreže podrške i učenje strategija rješavanja problema, postavljanje ciljeva i konstruktivnog planiranja aktivnosti.

Maloljetnici se rado uključuju u program i aktivno sudjeluju, međutim, za sada ne raspolažemo podacima o učinkovitosti programa, za što bi bilo potrebno provesti longitudinalno istraživanje. U Upravi za zatvorski sustav i probaciju je u tijeku evaluacijsko istraživanje PORTOs-a koje će pokazati neposredne učinke programa. Ono što je sa sigurnošću potvrđeno je da program omogućuje polaznicima uvid u gore spomenuta područja i daje im početnu motivaciju i osnovu za početak usvajanja zdravih životnih navika, što je mukotrpan i dugotrajan proces koji zahtijeva kontinuiranu stručnu podršku te podršku obitelji i zajednice po obustavi odgojne mjere.

Jeste li s nekim ostali od štíćenika ostali u kontaktu?

Povremeno mi se maloljetnici obrate i nakon obustave odgojne mjere, za poneki savjet, ili kako bi se pohvalili pronalaskom zaposlenja i/ili zasnivanjem obitelji.

Jesu li vam prijekali i kako ste to riješili?

Nisu.

Kako na Vas i na Vašu obitelj utječe ovako zahtjevan posao, teške priče i odnose kojima ste svakodnevno prisutni, uspijete li ostaviti „posao na poslu“?

Uspijevam „posao ostaviti na poslu“ i s obitelji povremeno podijelim neku „dobru priču“, dakako bez navođenja podataka koji bi mogli otkriti identitet maloljetnika.

Želite li nešto dodatno spomenuti, čega se nismo dotakli, a što smatrate važnim?

Održavanje pozitivnih promjena kod maloljetnih delinkvenata postignutih u Odgojnom zavodu i nakon njihovog izlaska iz ustanove zahtijeva kontinuiranu podršku, praćenje i intervenciju kako bi se osiguralo da se postignuti napredak održava i produbljuje, pa mi teško padaju situacije u kojima ne mogu pomoći maloljetnicima, a odnose se na nedostatak mreže podrške i odgovarajućeg prihvata nakon izvršavanja odgojne mjere.

Nažalost, sustav socijalne skrbi može zakazati u pružanju podrške maloljetnom delinkventu i njegovoj obitelji, što može rezultirati ponovnim ulaskom maloljetnika u delinkventno ponašanje ili drugim problemima. Može se jednostavno raditi o nedostatku adekvatnih resursa u sustavu socijalne skrbi u smislu pristupa maloljetnika važnim uslugama, poput podrške mentalnom zdravlju, obrazovanja i zapošljavanja, zatim o nedostatku podrške za obitelj u smislu rješavanja osnovnih problema unutar obitelji koji su možda pridonijeli delinkventnom ponašanju maloljetnika.

Lana Petö Kujundžić: Djeci nije mjesto u zatvorskom sustavu

Kako popraviti sustav za popravljanje – maloljetni delinkventi između hormona i rešetaka (1)

D DALMACIJA DANAS

Zašto se događa ogroman skok kaznenih djela koja su počinili maloljetnici? Pravobraniteljica za djecu: Izostaju europski standardi za maloljetnike kada je u pitanju istražni zatvor

Pravobraniteljica za djecu, Helenca Pirnat-Dragičević, u svom izvješću za 2023. godinu istaknula je da se sustav zaštite djece u pravosudnim postupcima nije bitno unaprijedio, unatoč dugogodišnjim upozorenjima na nedostatke, kao što su neprikladan istražni zatvor za maloljetnike i nedostatak adekvatnih ustanovama za njihovo smještanje. U izvješću je također zabilježeno značajno povećanje broja kaznenih djela koja počinu maloljetnici, što ukazuje na potrebu za poboljšanjem preventivnih mjera i edukacije stručnjaka koji rade s tom populacijom

UZSP: Da se sluša zakon o zatvorskim zavodima, maloljetnici bi boravili sami na neodređeno vrijeme

Kakvi su uvjeti u hrvatskim zatvorima za maloljetnike? Stručjakinja nam je otkrila kako stvari stoje

D DALMACIJA DANAS

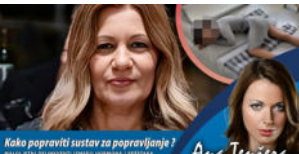
Koja je razlika pri "lovu" na maloljetnog počinitelja u odnosu na odraslu osobu? Josipović: "Postupak policije prema osumnjičenom djetetu mora biti obazriv"

Prevenција kaznenih djela među djecom i mladima ključan je aspekt rada policije, s posebnim fokusom na rizična ponašanja i štetne utjecaje u društvu

Vedrana Šimundža: Ministarstvo zdravstva mora osigurati i odrediti koje su psihijatrijske ustanove prikladne primiti forenzičke bolesnike

Državna tajnica Vedrana Šimundža, s bogatim iskustvom kao sutkinja i pomoćnica ministra, ističe izazove vezane uz tretman maloljetnika u zatvorskom sustavu, uključujući neadekvatne uvjete i nedostatak stručnog kadra, te naglašava potrebu za multidisciplinarnim pristupom i prilagodbom pravosudnih mjera. Ujedno, projekt "Barnahus" smatra ključnim za poboljšanje zaštite djece žrtava, pružajući cjelovitu podršku unutar jedinstvenog sustava

Smješteni u nehumanim uvjetima: Zašto struka (uglavnom) šuti o nebrojivim maloljetnicima koji su počinili kazneno djelo?

U Republici Hrvatskoj ne postoji dovoljno specijaliziranih zdravstvenih ustanova za prisilni smještaj i liječenje nebrojivih maloljetnika, pa su oni često smješteni s odraslim osobama u neprimjerenim uvjetima. Ministarstvo zdravstva trenutno radi na adaptaciji Neuropsihijatrijske bolnice „Dr. Ivan Barbot“ Popovača kako bi se osigurao odgovarajući smještaj za te maloljetnike, uz odvajanje od odraslih pacijenata

Što je ubrojivost, a što neubrojivost? Splitski psihijatar detaljno pojašnjava i otkriva zapanjujuće informacije: "Broj maloljetnika koji su prošli kroz moju praksu varira, ali svaki slučaj je jedinstven i zahtjeva individualni pristup"

Razjasnio nam je neke medicinske aspekte pojmova neubrojivost i ubrojivost

Upravitelj Odgojnog zavoda u Turopolju otkrio nam je zapanjujuće detalje iz života maloljetnika: "Najteža djela su s elementima nasilja, kao što su razbojništva i tjelesne ozljede, pa ubojstva u pokušaju..."

"Želimo im što više oplemeniti život te boravak učiniti što ugodnijim", opisuje nam upravitelj. Što je još otkrio za Dalmaciju Danas, pročitajte u nastavku

Nije uvijek "ugodno radno okruženje" s maloljetnim počiniteljima kaznenih djela. U posjedu smo nepravomoćne presude Općinskog suda s jadranske obale: "Udarit ću te, ubit ću te, znam gdje parkiraš, razbit ću ti auto..."

Voditelj sigurnosti Odgojnog zavoda u Turopolju nam otkriva: "Od svih radnih mjesta u kaznenim tijelima, ovdje se najbolje osjećam". Evo što smo još doznali

Članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti

Moja reakcija na članak je...

1

NAPIŠI, DOJAVI, SLIKAJ,
UKAŽI... BUDI DIO NAS.

